

Stretnutie v Podkylave – moja prezentácia a diskusné témy

Na úvod som sa snažil postihnúť aktuálny stav prác na publikácii, dosiahnutý ku dňu stretnutia. Konštatoval so, že od januára, keď som naposledy hodnotil stav prípravy obsahu publikácie asi na 40-45 % v súčasnosti je to asi na 50 % (pripravených je cca 86 strán), z čoho vyplýva, že práce na textoch za uplynulých 5 mesiacov veľmi nepokročili. Vyplýva to však aj z objektívnych úloh, ktoré doteraz plne zamestnávali kolektív (párovanie, nové úlohy indexácie na matrike Bánhedeš, v súčasnosti matrike Nadlak, postupná indexácia hrobov, ale aj z objektívnych zaneprázdnení členov kolektívu počas jarného a nadchádzajúceho letného obdobia). Taktiež sa k tomu dá priradiť aj upresnenie nových horizontov v otázke rozsahu publikácie na súčasných cca 250 strán, z toho textových strán by mohlo byť cca 150-180 strán a zvyšok prílohy a grafické a obrazové materiály.

Charakterizoval som danú publikáciu, ktorá by mala byť istým „manuálom“-sprievodcom po komlóšskej matrike (preto aj ten pracovný názov), ktorý by mal poskytnúť okrem opisov jednotlivých matričných kníh a ich obsahovej charakteristiky aj ucelený návod pre budúcich bádateľov, ktorí sa rozhodnú bádať v originálnych matričných knihách, resp. ich fotokópiách „ako na to“, aby pri výskume svojich predkov eliminovali početné chyby, omyly a ďalšie nedostatky v komlóšskej matrike a dospeli k objektívnym záverom. Z toho vyplynula aj úloha pre prípravu publikácie, kde texty, popisujúce jednotlivé matričné knihy, resp. záznamy komlóšskej matriky a prinášajúce skúsenosti jednotlivých členov kolektívu, ktoré nadobudli pri elektronickom indexovaní komlóšskej matriky, by mali tvoriť jadro budúcej publikácie. Toto jadro by však malo byť „zasadené“ do celkového historicko-spoločenského kontextu v akom vznikala a vyvíjala sa komlóšska matrika. Tento kontext by mohol byť stručný, keďže slúži na lepšie pochopenie dobových vplyvov, ktoré ovplyvňovali matričné záznamy v jednotlivých obdobiach od vzniku komlóšskej matriky v roku 1746 až po skončenie akcie presídlenia slovenského obyvateľstva na Slovensko v závere 40. rokov 20. stor. Sklíbiť oba obsahy – „matričný“ a „historický“ však nie je jednoduché a v tejto súvislosti je potrebné o nich ďalej diskutovať (aj na pôde pracovného stretnutia na Podkylave) a to aj pri tých častiach, resp. kapitolách a podkapitolách, ktoré sú už ako tak sformulované (týka sa to hlavne tzv. latinského obdobia).

V ďalšej časti som prešiel jednotlivými kapitolami a podkapitolami práce, pričom som uviedol vždy aj autora textov danej časti, stručne zhodnotil úroveň textov, prípadne spomenul potrebu ich doplnenia, pokiaľ z obsahovej časti neboli ešte ucelené. V prvom období zatiaľ príspevky, prípadne podnety aj grafy zaslali p. Hronec, p. Gombárová, p. Kmeť a tiež ja. V zásade prvé – tzv. latinské obdobie je ako-tak spracované, pričom však ešte je možné ho ďalej dopĺňať vhodnými, či primeranými témami. Druhé – tzv. maďarské obdobie je zatiaľ len rozpracované, hlavne čo sa týka historických textov – zvlášť p. Hronec. V tejto časti som spomenul ideu – možnosť zlúčenia kapitol pojednávajúcich o latinskom a maďarskom období matričného vývoja, čo by prinieslo zracionalizovanie práce aj odstránenie niektorých opakujúcich sa textov. Zároveň v súvislosti s novými skúsenosťami členov kolektívu, získanými pri indexácii matrik v Bánhedeši a Nadlaku som uviedol, že by bolo dobré v jednotlivých častiach skonfrontovať tieto matriky s komlóšskou z hľadiska ich úrovne a obsahu matričných záznamov, aj keď jadrom práce by mala ostať komlóšska matrika.

V ďalšej časti som na príklade nedávnych verejných odborných recenzií prác, týkajúcich sa života dolnozemskej Slovákov v minulosti a v súčasnosti, ktoré sa konali v Univerzitnej knižnici v Bratislave a na ktorých sme sa niektorí zúčastnili, poukázal na

význam aspirácie na dosiahnutie podobných odborných „mét“ aj v súvislosti s našou pripravovanou publikáciou. Vzhľadom na vysokú mieru objektivity údajov elektronickej verzie komlóšskej matriky, dosiahnutú vďaka unikátnemu programu aj vďaka mravčej práci pri indexovaní a následnom párovaní spracovaných matričných údajov možno s plnou mierou zodpovednosti prezentovať prostredníctvom publikácie, že ide o unikátny počin, dielo, ktoré zatiaľ nemá obdoby vo svojej kategórii a ktoré preto môže aspirovať aj na dosiahnutie odborného uznania zo strany odborníkov – genealógov aj akademickej vedeckej obce (čo by nám otvorilo možnosť uchádzať sa o vedecké granty na vydanie publikácie). K tomu však je potrebné doplniť texty o citácie, resp. odvolávky na odborné práce a obohatiť ich o poznámkový aparát. Z uvedeného vyplýva nutnosť upraviť prácu tak, aby mala aj vonkajšie formálne znaky vedeckého diela, čo som si vzal v prvom rade za svoju úlohu. To však neznamená, že práca má byť suchopárna, nudná – aj vedecká publikácia môže byť spracovaná zaujímavou, sviežou.

V ďalšej časti som poukázal na otázku zapojenia ostatných členov kolektívu do prípravy textov, tak aby sme cca do konca tohto roku mohli prácu po obsahovej stránke v zásade sfinalizovať. Zdôraznil som, že ide o dobrovoľné zapojenie členov kolektívu a nikoho nemožno do toho nútiť. Na druhej strane som podčiarkol, že vzhľadom na veľké odborné skúsenosti, mnohé poznatky, postrehy, súvislosti aj zaujímavé informácie a fakty, s ktorými sa všetci členovia kolektívu stretli pri indexácii, resp. párovaní, by bola veľká škoda, aby tieto poznatky ostali nevyužitú, zabudnutú, aby sme ich nezverejnili v danej publikácii. Podčiarkol som v tejto súvislosti prístup p. Hronca, ktorý okrem rozsiahlejších textových príspevkov hlavne do historických tém, prispel aj drobnými, 1-2 vetovými postrehami, informáciami, či údajmi do matričnej časti. Taktiež som ocenil vysokú „skúsenostnú“ a odbornú úroveň príspevkov p. Gombárovej, týkajúcu sa jednotlivých matričných kníh (krstov, sobášov, úmrtí). Zdôraznil som tiež, že nie je potrebné sa obávať nejakého strápnenia kvôli prípadným jazykovým, či stylistickým nedostatkom zasielaných textov, ktoré riadne zredigujem pred ich začlenením do publikácie. Taktiež som podčiarkol myšlienku, že stačilo by sústrediť sa na „matričnú časť“ publikácie a texty zasielať hlavne do nej, keďže historické časti spracováva p. Hronec aj ja (čo však neznamená, žeby aj ostatní nemohli prispieť aj sem, pokiaľ budú chcieť). Poukázal som na niektoré príklady už spracovaných podkapitol (otázka vzniku a obsahu „historického“ indexu jednotlivých kníh komlóšskej matriky), resp. problematika vzniku a významu tzv. civilnej- štátnej matriky a jej porovnanie s cirkevnou matrikou, problematika ev. farárov, rozvoja cirkevných škôl na Komlóši, otázka unikátneho, aj keď len krátkodobého použitia slovenského jazyka ako jazyka komlóšskej matriky (okrem latinčiny a maďarčiny) ev. farárom Hrdličkom a i. ktoré môžu poslúžiť ako vhodné príklady tém na prípravu príspevkov členov kolektívu.

Na záver svojho vystúpenia som vyzval prítomných na diskusiu k nastoleným otázkam.

J. Hovorka